

Н.В. Осадча, к.е.н.

МИТНІ РЕЖИМИ ТА ПІДХОДИ ДО ЇХ КЛАСИФІКАЦІЇ

Проаналізовано роль та значущість митних режимів, подано їх класифікацію, залежність від податкового навантаження. Здійснено порівняння митних режимів України з ЄС та Митним союзом РФ, Білорусі, Казахстану (РБК).

Проанализованы роль и значение таможенных режимов, представлена их классификация, зависимость от налоговой нагрузки. Сделано сравнение таможенных режимов Украины с ЕС и Таможенным союзом РФ, Беларуси, Казахстана (РБК).

The role and significance of customs regimes are analyzed, their classification is given and dependence on the taxation is described. The customs regimes of Ukraine are compared with those of EU as well as with the Customs union of Russia, Belarus, Kazakhstan (RBK).

Будь-яка організація не буде працювати ефективно у випадку відсутності комплексу стимулюючих та обмежувальних умов, які формують траєкторію її розвитку. До таких умов можна віднести певні критерії підбору кадрів, розпорядок робочого дня, критерії оцінки якості, терміни виконання планів. У митній політиці такими умовами виступають митні режими, які, з одного боку, можуть стимулювати деякі види зовнішньоекономічної діяльності, а з іншого – впливати на припинення чи обмеження будь-якої діяльності.

Суб'єкт здійснює свою зовнішньоекономічну діяльність на підставі контракту, до якого додаються товаросупровідні листи, сертифікати якості, документи, які підтверджують походження товару, та заява до митного органу про реєстрацію як суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності. Попереднім по-

відомленням про свої наміри щодо здійснення зовнішньоекономічної діяльності він визначає режим її реалізації, підставою для визначення якого є контракт та інші умови здійснення зовнішньоекономічних операцій.

При формуванні інструментів реалізації митної політики держави велика роль відведена митним режимам, за допомогою яких формуються стимули та обмеження діяльності.

Товарообіг в Україні у 2009 р. порівняно з 2008 р. зменшився на 60055 млн. дол. США, у тому числі за рахунок експорту – 27312 млн. дол., імпорту – 32743 млн. дол. При цьому зменшилася й кількість суб'єктів, що займаються зовнішньоекономічною діяльністю, на 2249. Це багато в чому пов'язано з кризою, але неабияку роль у цьому відіграє і митне законодавство [1]. При цьому слід зазначити позитивну тенденцію збільшення обсягу транзиту на 14,9 млн. т у 2009 р. проти 2008 р. (табл. 1). Але кількість вантажних митних декларацій по режиму транзиту зменшилась на 165,09 тис.

При цьому слід зазначити, що в Україні існує порівняно з іншими країнами достатньо велика кількість документів, необхідних для митного оформлення експорту – 6. Більше тільки в Росії – 8. Витрати на оформлення експорту складають 1230 дол. США, у Польщі аналогічні витрати – 884 дол. США.

Витрати на оформлення імпорту в Україні складають 1250 дол. США за контейнер, у Польщі 884 дол. США (табл. 2). Ці дані свідчать про необхідність удосконалення митного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні, але при цьому не треба забувати і про національні інтереси. Тобто ранжувати кількість процедур оформлення залежно від необхідності економіки країни.

Дослідженням та врегулюванням питань митної справи присвятили праці багато авторів. Так, П. Пашко визначив основні напрями забезпечення митної безпеки України, формування стратегії забезпечення митної безпеки України, напрями оптимізації митної

© Н.В. Осадча, 2009

Таблиця 1

*Основні показники активності зовнішньо-
економічної діяльності за трьома режимами:
імпорт, експорт та транзит [1]*

Показники	2008 р.	2009 р.	Зміни	
			+ , -	%
Товарообіг, млн. дол. США	148 668	88 613	- 60 055	зменшено у 1,7 раза
У тому числі				
експорт	66 967	39 655	- 27 312	зменшено у 1,7 раза
імпорт	81 701	48 958	- 32 743	зменшено у 1,7 раза
У тому числі оподаткований				
митом	28 644	11 763	- 16 881	зменшено у 2,4 раза
акцизним збором	11 965	3 134	- 8 831	зменшено у 3,8 раза
ПДВ у грошовій формі	73 606	43 614	- 29 992	зменшено у 1,7 раза
Кількість суб'єктів, що здійснювали ЗЕД	36 421	34 172	- 2 249	94
Оформлено вантажів, млн. т	427,6	419,7	- 7,9	98
Із них				
експорт	149,8	137,5	- 12,3	92
імпорт	101,1	90,7	- 10,5	90
транзит	176,7	191,6	+ 14,9	108
Оформлено вантажних митних декларацій, тис. шт.	3 492,1	2 491,5	- 1 000,6	зменшено у 1,4 раза
Із них				
експорт	687,3	633,9	- 53,3	98
імпорт	1 263,8	808,8	- 455,0	зменшено у 1,6 раза
транзит	502,9	337,0	- 165,9	зменшено у 1,5 раза
Надано свідоцтв на реєстрацію автотранспорту, номерних вузлів та агрегатів, тис. шт.	53,6	20,6	- 33,0	зменшено у 2,6 раза
Прослідувало громадян через кордон, млн. осіб	87,6	76,2	- 11,4	87
Із них				
з декларуванням	11,4	6,5	- 4,9	зменшено у 1,8 раза
Пропущено транспортних засобів, млн. од.	23,3	20,7	- 2,6	89

Таблиця 2

*Порівняльна характеристика митних процедур
у зовнішній торгівлі [2]*

Країна	Кількість документів, необхідних для митного оформлення експорту	Кількість днів для митного оформлення товарів на експорт	Витрати на оформлення експорту, дол. США за контейнер	Кількість документів, які необхідні для митного оформлення імпорту	Кількість днів для митного оформлення товару на імпорт	Витрати на оформлення імпорту, дол. США за контейнер
Україна	6	31	1230	10	36	1250
Росія	8	36	2150	13	36	2150
Польща	5	17	884	5	27	884
Латвія	6	13	900	6	12	

країн та обґрунтувала концептуальні засади вдосконалення економічного механізму захисту національних пріоритетів [4]. І. Карамбович розглянув економічну природу й особливості

функціонування митної системи та вдосконалив принципи і функції митної політики та її вплив на зміцнення економічної безпеки [5]. А. Мостовий здійснив детальний аналіз змін у митному праві Європейського Союзу, окреме місце в цьому аналізі надано саме режимам [6]. І. Іщук визначив роль та значення вступу України до СОТ та митне навантаження на вітчизняну економіку [7]. В. Науменко присвятив окремі праці дослідженню митних режимів в Україні, їх практичному застосуванню та пошуку слабких сторін [8].

Д. Бахрах визначає режим як певну сукупність адміністративних засобів регулювання, установлених у централізованому порядку [10]. Б. Росінським та М. Шестаковою проаналізовано можливість застосування існуючих митних режимів (випуск щодо зовнішнього споживання, експорт, міжнародний митний транзит, переробка на митній території, тимчасовий ввіз, митний склад тощо) та розроблено шляхи до вдосконалення правової бази відповідно до міжнародних стандартів [11, 12]. О. Лук'яненко запропонувала моделювати наслідки скорочення експортного мита у межах виконання торговельних угод та митно-тарифних реформ в Україні; розробила рекомендації щодо вдосконалення податкової та митної політики; визначила особливості митного регулювання в Україні та проаналізувала рекомендації міжнародних фінансових організацій щодо реформування митної системи України. Але інших режимів, окрім експорту та імпорту, в її роботі не було проаналізовано [13]. Кожний із цих учених зробив вагомий внесок у дослідження питання удосконалення застосування митних режимів, але ними не було відпрацьовано систематизованого та ефективного механізму застосування митних режимів як комбінації стимулів та обмежень.

А. Яцушко зазначає, що митний режим являє собою комплекс правових норм, які встановлюють статус товарів, транспортних засобів, предметів, які не є товарами; статус осіб, які мають відношення до володіння, користування, розпорядження ними; порядок переміщення товарів через митний кордон на митну територію; порядок знаходження (перебування) на ній і вивезення за її межі залежно від країни походження товарів, їх виду тощо [14].

Приєднуючись до класичного підходу, наданого вченими, та у чинному законодавстві змісту поняття «митний режим», слід зазначити, що режим є дієвим інструментом реалізації митної політики, який являє собою сукупність стимулів та обмежень щодо здійснення зовнішньоекономічної діяльності.

Але у вітчизняній літературі не визначено поняття регуляторного митного режиму з точки зору балансу стимулів та обмежень і не здійснено порівняльного аналізу існуючих режимів з ЄС та Митним союзом РБК з метою визначення стратегії їх розвитку в напрямі захисту національних інтересів, активізації зовнішньоекономічної діяльності та зменшення трансакційних витрат.

Метою даної статті є уточнення визначення поняття «митний режим», його характерних особливостей, зв'язку з податковим навантаженням з метою удосконалення класифікації митних режимів в умовах гармонізації складу та змісту митних режимів України з ЄС та Митним союзом РБК.

Під регуляторним митним режимом доцільно розуміти велику кількість законів, правил, норм та умов здійснення зовнішньоекономічної діяльності, які обґрунтовують досяжність стратегічних та тактичних цілей певною кількістю суб'єктів, на яких розповсюджується дія режиму, на підставі принципу балансу стимулу й обмежень із метою мінімізації трансакційних витрат.

Регуляторний митний режим являє собою цілеспрямований взаємозв'язок сукупності суб'єктів економічного процесу в межах інститутів економічної діяльності, ресурсів та стратегій дій щодо реалізації власних економічних інтересів з метою отримання економічних переваг та мінімізації трансакційних витрат. Регуляторні митні режими виступають інструментом реалізації митної політики держави. У такому режимі закладено засади як обмеження, так і стимулювання для підприємницької діяльності.

Відповідно до Митного кодексу України під митним режимом розуміють сукупність норм, які встановлені законодавством України щодо питань митної справи, які залежно від заявлених цілей переміщення товарів та транспортних засобів через митний кордон України визначають порядок переміщення та обсяг митних процедур, які здійснюються при цьому, залежно від їх призначення; умови перебування товарів на митній території України (за

межами цієї території); порядок використання товарів; права та обов'язки осіб, які переміщують товар; вимоги до процедури митного контролю та митного оформлення товарів, які знаходяться під певним митним режимом [9]. Право вибору митного режиму відносно товарів, які перетинають митний кордон України, надається декларанту. Обраний митний режим юридично фіксується при оформленні вантажної митної декларації.

На формування митної політики та митних режимів впливає багато внутрішніх та зовнішніх факторів. Слід зазначити, що будь-які зміни в нормативній базі зачіпають інтереси суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності. Тому при формуванні митної політики значну роль відіграє формування регуляторних митних режимів, у рамках яких декларант здійснює всі операції щодо митного контролю та оформлення. Можливості застосування кожного з режимів описані в Митному кодексі України. Їх тринадцять (табл. 3).

Таблиця 3

Митні режими [9]

Найменування	Стаття Митного кодексу	Суть митного режиму
1	2	3
Імпорт	188	Митний режим, у відповідності з яким товари ввозяться на митну територію України для вільного використання без обмежень терміну їх перебування на даній території та можуть бути використані без будь-яких митних обмежень
Реімпорт	190	Митний режим, у відповідності з яким товари, які походять з України та вивезені за межі митної території України відповідно з митним режимом експорту, не пізніше встановленого законодавством терміну ввозяться на митну територію України для вільного обігу на даній території
Експорт	194	Митний режим, у відповідності з яким товари вивозяться за межі митної території України для вільного обігу без обов'язків щодо їх повернення на цю територію та без встановлення умов їх використання за межами митної території України
Реекспорт	196	Митний режим, у відповідності з яким товари, що походять з інших країн, не пізніше встановленого законодавством терміну з моменту повернення на митну територію України вивозяться з цієї території в режимі експорту
Транзит	200	Митний режим, у відповідності з яким товари та транспортні засоби переміщуються під митним контролем поміж двома митними органами чи в межах зони діяльності одного митного органу без будь-якого використання митних товарів та транспортних засобів на митній території України
Тимчасове ввезення (вивезення)	204	Митний режим, у відповідності з яким товари можуть ввозитися на митну територію України чи вивозитися за межі цієї території з обов'язковим наступним поверненням даних товарів без будь-яких змін, крім природного зношення чи втрат при нормальних умовах транспортування
Митний склад	212	Митний режим, у відповідності з яким ввезенні за межі митної території України товари зберігаються під митним контролем без утримання податків та зборів і без застосування до них заходів нетарифного регулювання чи інших обмежень у період зберігання та товари, які вивозяться за межі митної території України, зберігаються під митним контролем після митного оформлення митним органом до фактичного їх вивезення за межі митної території України
Спеціальна митна зона	217	Митний режим, у відповідності з яким до товарів, які ввозяться на територію відповідних спеціальних (вільних) економічних зон із-за меж митної території України, не вживаються заходи тарифного та нетарифного регулювання, коли інше не передбачено законом

Закінчення табл. 3

1	2	3
Магазин безмитної торгівлі	225	Митний режим, у відповідності до якого товари, які не призначені для споживання на митній території України, знаходяться та реалізуються під митним контролем у пунктах пропуску на митній території України, відкритих для міжнародного повідомлення, інших зонах митного контролю, які визначені митними органами України, без утримання мита, податків, установлених на експорт та імпорт таких товарів, та без застосування заходів нетарифного регулювання
Переробка на митній території України	229	Митний режим, у відповідності з яким ввезені на митну територію України товари, які походять з інших країн, підлягають у встановленому законодавством порядку переробці без застосування до них заходів нетарифного регулювання, за умови вивозу за межі митної території України продуктів переробки у відповідності з митним режимом експорту
Переробка за	237	Митний режим, у відповідності з яким товари, які знаходяться

межами митної території України		у вільному обігу на митній території України, вивозяться без застосування заходів тарифного та нетарифного регулювання з метою їх переробки за межами митної території України з наступним поверненням в Україну
Знищення чи руйнування	243	Митний режим, у відповідності з яким товари, ввезені на митну територію України, знищуються під митним контролем чи приводяться у стан, який включає їх використання, без утримання податків, які встановлені на імпорт, також без застосування заходів нетарифного регулювання до знищених чи зруйнованих товарів
Відмова на користь держави	246	Митний режим, у відповідності з яким власник відмовляється від товару, який знаходиться під митним контролем, без будь-яких умов на свою користь. У режимі відмови на користь держави на товари не нараховуються та не утримуються податки чи збори, а також не застосовуються заходи нетарифного регулювання

Від виду митного режиму залежать заходи тарифного та нетарифного регулювання, внутрішні податки, які в деяких випадках можна віднести до нетарифних заходів, а в інших – ні (збори за використання доріг). При формуванні кожного митного режиму закладаються обмежувальні та стимулюючі заходи, тобто певні умови, які дозволяють стимулювати деякі корисні для держави види діяльності. Так, створення сприятливих умов у рамках режиму транзиту дозволить поліпшити використання транзитного потенціалу України, сприятиме підвищенню надходжень від податків щодо користування дорогами, трубопроводами тощо.

Перше, що треба зазначити про митний режим, це те, що його обирає самостійно суб'єкт зовнішньоекономічної діяльності. Але при виборі режиму він повинен надати певне обґрунтування щодо доцільності вибору даного режиму. У передбаченому законодавством випадку декларант може його змінити та замінити на інший. Так, декларант, який при ввозі товарів не має необхідних дозвільних документів, може перевести товар із митного режиму імпорту на режим митний склад. На вибір митного режиму також впливає характер зовнішньоекономічної операції, на підставі якої переміщуються товари, мета та шляхи переміщення товарів через митний кордон України, економічна доцільність вибору режиму, платоспроможність контрагента, перспективи використання товарів. При формуванні та використанні митного режиму слід виділити два типи інтересів (цілей): **інтерес підприємця та інтерес держави.**

Інтерес держави багатоаспектний та включає захист національних товаровиробників, поліпшення міжнародного становища шляхом ратифікації міжнародних конвенцій та угод, збільшення митних надходжень. Суб'єкти державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності виконують такі основні завдання: 1) забезпечення виконання вимог до суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності (сплата мита, акцизу, податку на додану вартість, виконання термінових обмежень кожного режиму); 2) захист економічних інтересів національних товаровиробників; 3) дотримання вимог міжнародного права; 4) здійснення індивідуального регулювання зовнішньоекономічної діяльності (наприклад, надання дозволу на використання режиму спеціальна митна зона для підприємств, які виробляють стратегічно необхідну для країни продукцію чи є важливими експортерами); 5) налагодження взаємозв'язків із країнами або їх об'єднаннями, які є потенційними покупцями товарів.

Цілі підприємців, які займаються зовнішньоекономічною діяльністю, спрямовані на оптимізацію митного оподаткування в напрямі його зменшення, зниження нетарифних бар'єрів, збільшення швидкості митного контролю та оформлення. У раціонально обґрунтованій моделі взаємовідносин держави та підприємця є формування такого регуляторного митного режиму, при якому підприємець буде задоволений сприятливими умовами щодо реалізації всіх митних режимів, та держава при цьому найкращим чином задовольняє свої економічні інтереси. Тобто існує баланс ідеальних взаємовідносин між підприємцем та державою, за межами якого як держава, так і підприємець не задовольняють частину свого інтересу. Держава, формуючи свою митну політику, може відстоювати свої економічні інтереси шляхом конструювання відповідних стану економіки митних режимів. Уряд може вводити додаткові зміни до змісту митних режимів, їх склад та механізм використання, вводити нові режими з метою захисту своїх інтересів. Але при цьому треба враховувати й інтереси суб'єктів, які при збільшенні податкового навантаження або введенні нових обмежень можуть

знаходити нові шляхи оптимізації своєї діяльності, а саме знаходити шляхи ухилення від податків або їх зменшення.

Для розробки оптимальної структури митних режимів та механізму їх реалізації в першу чергу треба дати єдине визначення митного режиму, яке буде відповідати вимогам до нього. Митний режим – це норми, встановлені законодавством України щодо питань митної справи, які визначають порядок переміщення товарів через митний кордон України та обсяг митних процедур, які здійснюються при цьому залежно від мети переміщення. Тобто ключовими елементами режиму в даному визначенні є митні процедури, які здійснюються відповідно з нормами законодавства залежно від мети переміщення [9]. Мета переміщення обґрунтована в зовнішньоекономічних контрактах, та при виборі митного режиму декларант повинен надати інформацію з низки питань:

1. Чи відповідає напрямом та мета переміщення товарів обраному режиму?
2. Чи виконані умови, передбачені для обраного режиму?
3. Чи враховані обмеження, передбачені для митного режиму, під яким перебуває товар?
4. Чи є товари об'єктом митного контролю?
5. Чи виконані в установлених режимах заходи митно-тарифного регулювання та нетарифного регулювання?
6. Чи отриманий у встановленому випадку дозвіл митного органу на застосування даного режиму?
7. Чи сплачені податки та збори згідно з обраним режимом?
8. Чи існують документи, які підтверджують право на застосування обраного режиму [8]?

Механізм реалізації митного режиму включає певні процедури митного контролю та оформлення, тарифні й нетарифні заходи, які можуть бути як стимулюючими, так і обмежувальними, та митний пост-аудит. Метою переміщення товарів, яка є підставою для обрання режиму, може бути демонстрація товарів на виставках в Україні, ввезення товарів для вільного використання чи з метою транзиту. Вона визначається виходячи з документів, які супроводжують вантаж та наявність контракту. Порядок переміщення являє собою комплекс положень, установлених державою для забезпечення фактичного контролю за переміщенням товарів через митний кордон України з метою дотримання державних заборон щодо такого переміщення. Тобто порядок установлюється з метою дотримання державою своїх економічних інтересів та безпеки життєдіяльності, охорони навколишнього середовища, захисту історичної та культурної спадщини населення, інтелектуальної власності та інших інтересів держави.

При розгляді порядку переміщення товарів необхідно також урахувати державні обмеження відносно переміщення окремих товарів через митний кордон. *Обмеження* на ввезення чи вивезення товарів можуть бути встановлені в інтересах економічної політики держави, виконання міжнародних договорів, захисту внутрішнього споживчого ринку. Пропуск таких товарів через митний кордон України можливий на підставі дозвільних документів державних органів, які виконують відповідні контрольні функції. Порядок переміщення передбачає також місце та час перетинання митного кордону, перелік товарів, переміщення яких заборонено чи обмежено, встановлення інших відповідних контрольних функцій. У межах режимів закладені також певні *стимули* щодо ввезення чи вивезення товарів, які обумовлені також інтересами держави щодо формування позитивного сальдо платіжного балансу в напрямі стимулювання експорту чи розвитку експортного потенціалу (використання режиму спеціальна митна зона), глобалізаційними процесами та налагодженням взаємовигідних відносин із деякими країнами.

Відповідно до Митного кодексу Європейського Союзу (МКЄС) митний режим звучить як «customs procedure» – митні процедури [15]. Але фактично це і є митні режими, під які товари можуть бути розміщені відповідно до кодексу: імпорт, експорт, спеціальні режими. У даному випадку йдеться про спрощення митних процедур у межах режимів та їх кількості. В офіційному перекладі Міністерства юстиції України термін «митні процедури» перекладається як режими [16] (табл. 4).

*Визначення митного режиму в Митних кодексах України, Російської Федерації,
Європейського Союзу*

Митний кодекс України	Митний кодекс РФ	Митний кодекс Європейського Союзу
Сукупність норм, встановлених законодавством України щодо питань митної справи, які визначають порядок переміщення товарів через митний кордон України та обсяг митних процедур, які здійснюються при цьому залежно від мети переміщення	Митна процедура, яка визначає сукупність вимог та умов, які включають порядок застосування по відношенню до товарів і транспортних засобів мита, податків, заборон та обмежень, які встановлені згідно із законодавством Російської Федерації щодо державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, а також статус товарів та транспортних засобів для митних цілей залежно від мети їх переміщення через митний кордон та використання на митній території Російської Федерації чи за її межами	Один з нижченаведених режимів, у яких товари можуть бути розміщені відповідно до Кодексу: спеціальні режими та експорт

У Митному кодексі Російської Федерації надано таке визначення митного режиму – це митна процедура, яка визначає сукупність вимог та умов, що включають порядок застосування по відношенню до товарів і транспортних засобів мита, податків, заборон та обмежень, які встановлені відповідно до законодавства Російської Федерації щодо державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, а також статус товарів і транспортних засобів для митних цілей залежно від мети їх переміщення через митний кордон та використання на митній території Російської Федерації або за її межами [17].

У даному визначенні робиться акцент на митні процедури та певні обмеження і заборони й не висвітлено стимулюючої ролі режимів. У кодексі Митного союзу Росії, Білорусі, Казахстану взагалі визначення режиму відсутнє, замість нього фігурують митні процедури. Це зменшує значення митного режиму й переводить його в обмежувальні процедури щодо митного контролю та оформлення товарів і виключає стимулюючу складову.

Метою держави щодо формування митних режимів є збалансування інтересу держави та контрагента, стимулювання пріоритетних для держав видів діяльності і створення певних заборон із метою дотримання своїх економічних інтересів, захисту культурної спадщини, охорони навколишнього середовища. Кожна держава має свою класифікацію митних режимів, їх склад та відповідно стимулюючі й обмежувальні дії, які пов'язані з кожним режимом. У Європейському Союзі (Митному кодексі ЄС) надана єдина для всіх країн – членів союзу система регуляторних митних режимів. Але будь-яка країна з метою захисту вітчизняного виробника може змінювати механізм реалізації кожного з режимів.

Слід зазначити, що механізм дії ЄС ґрунтується на європейських співтовариствах, наприклад, Європейському Співтоваристві з атомної енергії, спільній зовнішній політиці та політиці безпеки, а також співпраці у сфері судочинства та внутрішніх справ. Основний напрям регулювання зовнішньоекономічної співпраці пов'язаний саме зі спільною зовнішньою політикою та політикою безпеки [18]. А. Мостовий стверджує, що сучасне європейське право сформовано на підставі нормативного доробку держав, які є членами ЄС, і, що є важливим, на підставі норм міжнародного митного права. ЄС є учасником великої кількості міжнародних конвенцій та договорів з митних питань. На даному етапі відносини у сфері митного права ЄС врегульовано в МКЄС. Рішенням Європейської Ради внесені суттєві зміни до МКЄС 13 квітня 2005 р. [6]. Метою реформування було: збільшення конкурентоспроможності підприємств, що функціонують на території ЄС; збільшення прозорості нормативних приписів у даній сфері та об'єднання їх в один нормативний акт; спрощення митних процесуальних норм як для митних органів, так і для суб'єктів підприємницької діяльності; зменшення ризику виникнення фінансових зловживань; уніфікація з іншими політиками ЄС, такими як податкова, сільського господарства, торгівлі, охорони навколишнього середовища, здоров'я

споживачів; збільшення безпеки на зовнішньому кордоні ЄС від моменту запровадження спільних стандартів і управління ними за допомогою інформаційних технологій; запровадження простих і консолідованих виконавчих принципів і роз'яснень; забезпечення однакової інтерпретації застосування митних правил [6].

Новий митний кодекс складається з 200 статей, які об'єднані в дев'ять глав, глави у свою чергу поділені на підрозділи: 1. Загальні положення; 2. Елементи, на підставі яких нараховуються митні податки з імпорту і експорту, а також застосування інших інструментів щодо міжнародного товарообігу; 3. Митний борг і забезпечення; 4. Ввезення товарів на митну територію ЄС; 5. Загальні норми щодо митного статусу і митного режиму; 6. Допущення до вільного обігу, а також звільнення від сплати податків при імпорті; 7. Спеціальні митні режими; 8. Вивезення товарів з митної території ЄС; 9. Заклучні положення. Основним завданням оновленого МКЄС є визначення правил і процедур, які застосовуються до товарів, що ввозяться або вивозяться з території ЄС.

У першому розділі визначено основні завдання і цілі митної адміністрації. Варто зазначити, що в новому митному кодексі було обмежено повноваження держав-учасниць ЄС у прийнятті нормативних актів з митних питань тільки до сфери митного контролю. Другий розділ складається з норм, що врегульовують стосунки у сфері застосування методів визначення країни походження товарів, які відповідають ст. 3 угоди у справі визначення методів походження, підписаної в Маракеші в 1994 р. [16]. У третьому розділі модифіковано і спрощено норми митного боргу. Такі зміни впроваджено з урахуванням норм Конвенції Кіото. Четвертий розділ передбачає зміни, пов'язані із засобами забезпечення безпеки у випадку виникнення ризику. При цьому зменшення ймовірності появи ризику пов'язується в першу чергу із запровадженням нових технологій в обміні інформацією між митними органами, зокрема система контролю імпорту (ICS), а також використання спільних порталів і пунктів комплексного обслуговування. У даному розділі чітко врегульовані питання щодо обов'язків особи, відповідальної за повідомлення митних органів про прибуття товарів і пред'явлення їх для контролю [16].

Розділ, який стосується митних режимів, зазнав найбільш суттєвих змін. Основні зміни стосувалися визнання електронного декларування товарів як основної форми декларування. Документи, що повинні бути надані разом із декларацією, будуть також подаватися в електронному вигляді. Тобто створюється система «централізованого митного оформлення». Це створює можливість для суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності надавати митну декларацію в електронному вигляді зі свого місця господарської діяльності незалежно від країни ЄС, до якої було ввезено товари або куди було їх вивезено. Такі норми дозволять підприємцям здійснювати митні операції у єдиному митному органі ЄС. Шостий розділ присвячений митному режиму допущення до вільного обігу. Приводом до присвоєння цьому митному режиму окремого розділу було те, що допущення до вільного обігу є одним із найважливіших митних режимів, які суттєво впливають на сальдо торговельного балансу. До даного розділу були включені основні норми, що стосуються митних пільг [16].

Сьомий розділ має назву «спеціальні митні режими». У ньому визначено норми щодо таких видів митних режимів, як: транзит (внутрішній та зовнішній), склади (тимчасове ввезення, кінцеве призначення) і переробка (на митній території ЄС і поза нею). Для всіх митних режимів передбачено спеціальні норми: забезпечення, застосування, затвердження, використання товарів [16]. Восьмий розділ присвячено вивезенню товарів, зокрема системі контролю експорту (ECS). Особа, яка буде вивозити товар, повинна надати митному органу попередню декларацію. У випадку товарів неєвропейських, які реекспортуються з території ЄС, до митного органу необхідно буде подати повідомлення про реекспорт. У даному підрозділі визначаються також норми визначення норм митного режиму переробки поза митною територією ЄС. В останньому дев'ятому розділі визначено повноваження Комітету щодо видання роз'яснень щодо митних питань [6].

Головною метою нового МКЄС є спрощення митного права з метою зменшення трансакційних витрат, тобто експорт та імпорт стануть більш дешевими. У МКЄС деякі митні режими відміняються, групуються та замість 13 різних митних призначень будуть тільки три основні митні режими: імпорт, експорт і спеціальні митні режими, об'єднані спільними

нормами щодо дозволів, митних забезпечень і митного боргу. МКЄС більш зорієнтований на клієнта, ніж Митний кодекс України, і містить більше зрозумілих понять такий дій, як експорт, переміщення, митний склад і призначення товарів.

Слід зазначити, що в МКЄС є деяка плутанина з митними режимами. У четвертій главі окремо зазначаються можливості розпорядження товарами, а саме: знищення та відмова. Слід зазначити, що це є окремими режимами і їх доцільно віднести до спеціальних митних режимів.

При можливому вступі України до Євросоюзу кількість та зміст даних режимів треба буде привести у відповідність до міжнародного законодавства. Але при формуванні регуляторної складової митної політики будь-якої держави необхідно враховувати і національні інтереси та інтереси підприємців. Тому доцільно сформувати окрему групу національних режимів з метою підтримки національної економіки та враховувати її специфіку. Дана група режимів може бути тільки прерогативою для країн з економікою, що розвивається, чи певним можливим інструментом регулювання зовнішньоекономічної діяльності будь-якої країни. При другому варіанті кожна країна може в законних межах, не приховуючи додаткових податків, захищати свої національні інтереси, підтримувати розвиток національних товаровиробників. Це буде демократичним заходом з боку Європейського Союзу та дозволить країнам, що планують приєднатися або тільки вступили до нього, підтримувати свої національні інтереси.

У Митному кодексі Російської Федерації кількість режимів майже удвічі більша, ніж у ЄС. Їх кількість складає сімнадцять. Вони поділені на чотири групи: 1) основні митні режими; 2) економічні митні режими; 3) завершальні митні режими; 4) спеціальні митні режими [17]. При цьому основні митні режими – це ті, які обрані за критерієм частоти звернення до них суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, тобто режими, які найбільш часто застосовуються. До них відносяться: випуск для внутрішнього споживання, експорт, міжнародний митний транзит. Дані режими приносять і найбільші надходження до бюджету.

Економічні митні режими об'єднані у відповідну групу за декількома ознаками: господарсько-цільове застосування товарів, наприклад, виготовлення чи ремонт товарів у режимах переробки, продаж товарів у режимі митний склад, тимчасове ввезення для забезпечення діяльності представництв іноземних компаній, які акредитовані на території Російської Федерації; наявність економічної зацікавленості, зважаючи на переваги, що надаються (повне або часткове позбавлення від сплати мита, податків, незастосування до товарів заходів нетарифного регулювання).

Завершальні митні режими характеризуються закінченням митного контролю після завершення дії будь-якого з них. До даних режимів відноситься реімпорт, реекспорт, знищення, відмова на користь держави.

Наявність спеціальних митних режимів обумовлена напрямками використання товарів, ступенем звільнення від мита. До даної групи режимів відноситься тимчасове ввезення, безмитна торгівля, переміщення припасів, інші спеціальні режими.

Однак які б критерії не були використані для класифікації, для кожного учасника зовнішньоекономічної діяльності будь-який обраний режим є єдиним (Митний кодекс РФ не передбачає можливості вибору одночасно двох або більше митних режимів) та спеціальним (відрізняється від інших режимів та застосовується для вирішення конкретних господарських завдань).

Україна у формуванні своєї митної політики повинна враховувати наявність двох інтеграційних об'єднань, з якими вона межує: Європейського Союзу та Митного союзу РФ, Білорусі, Казахстану. Тому доцільно проаналізувати умови формування регуляторних митних режимів та їх використання в межах цих двох форм об'єднань. З метою визначення можливості адаптації митного законодавства та визначення переваг і недоліків доцільно проаналізувати основи законодавства Митного союзу РФ, Білорусі, Казахстану. У кодексі Митного союзу РФ, Білорусі, Казахстану також сімнадцять митних процедур, їх зміст практично ідентичний Митному кодексу РФ. У даному кодексі також певна увага приділена спеціальним митним режимам [19].

Митний союз несе в собі певні загрози з боку бажання РФ домінувати у всіх питаннях. При цьому Росія вже на самому старті проекту не готова виконати всі економічні вимоги

партнерів по Митному союзу. З іншого боку, Білорусь і Казахстан шукають можливості максимально лібералізувати для себе торгівлю з Росією і витягнути максимум преференцій з ідеї МС. Тому навряд чи здійсниться стратегія РФ про створення єдиного економічного простору на території СНД, що пов'язано з необхідністю РФ оплачувати свою домінуючу позицію. Це стає для неї занадто важким тягарем. При цьому вступати до СОТ планує не окремо РФ, а Митний союз [20].

Казахстан та Білорусь фактично не збираються відмовлятися від національного митного регулювання в рамках МС, а сама РФ не готова, наприклад, до безмитного ввезення до країн іномарок через територію Казахстану й Білорусі. Хоча, за умовами Митного союзу, зобов'язана на це погоджуватися. У рамках Митного союзу поміж Росією та Білоруссю існує

ла-
тентна «газова війна», «молочна війна», що періодично повторюється. У Митному союзі, на думку керівництва РФ, повинна також брати участь і Україна. Але, як стверджує А. Гальчинський, єдиний економічний простір для України можливий лише як зона вільної торгівлі на принципах СОТ, та цю межу Україна не може переступити. При цьому якщо створювати єдиний економічний простір на рівні Митного союзу, то це виключить можливість України до інтеграції на західному напрямі. Єдина умова наближення до вільного простору за участю Росії та інших пострадянських країн – це ЄПІ на рівні зон вільної торгівлі, що дасть змогу нашій державі бути водночас у декількох зонах вільної торгівлі, у тому числі з Євросоюзом [20].

Режими, які подані в Митному кодексі України, можна умовно поділити на три групи. До першої групи можна віднести такі митні режими, як імпорт, експорт, реімпорт, реекспорт, спеціальна митна зона, які застосовуються до основної маси об'єктів зовнішньоекономічних операцій. Застосування таких режимів передбачено переходом прав власності на товари, самі режими мають завершальний характер [8].

До другої групи можна віднести митні режими, які застосовуються в межах здійснення послуг до зовнішньоекономічної діяльності та допускають використання товарів тільки для визначених цілей при дотриманні обмежень, які встановлені законодавством України. До даної групи відносяться митні режими – митний склад (зберігання товарів під митним контролем, консигнаційний продаж товарів), магазин безмитної торгівлі (зберігання та торгівля товарів у пунктах пропуску через державний кордон), транзит (перевезення товарів під митним контролем через митну територію України), тимчасове ввезення (переміщення товарів для проведення виставок, ярмарків, конференцій, рекламних заходів). До цієї групи відносяться також митні режими, які застосовуються до товарів, що переміщуються через митний кордон України в рамках операцій щодо надання таких послуг, як переробка, монтаж, зборка, наладка, ремонт; переробка на митній території України, переробка за межами митної території України [8].

Третя група – митні режими, які застосовуються у випадках припинення зовнішньоекономічних операцій у зв'язку з неможливістю чи неефективністю проведення подальших дій з товарами на внутрішньому ринку через відсутність або втрату товарами споживчих якостей, відсутність документів, які необхідні для проведення митного оформлення товарів, унаслідок неплатоспроможності підприємства. До цієї групи відносяться митні режими знищення чи руйнування, відмова на користь держави, реімпорт (за певних обставин) [8].

Зовнішньоекономічна політика України потребує врегулювання таких завдань: визначати пріоритетні сфери врегулювання зовнішньоекономічної діяльності; здійснювати аналіз стимулюючої або заборонної функції кожного режиму з метою вдосконалення законодавства відповідно до державних пріоритетів; забезпечувати економічну безпеку; захищати національних товаровиробників; підтримувати позитивний імідж на міжнародній арені тощо. Багатоаспектність даних завдань потребує вдосконалювати класифікацію митних режимів у напрямі визначення пріоритетних сфер впливу (експорт та імпорт), удосконалення спеціальних митних режимів відповідно до міжнародних вимог та з урахуванням національних інтересів і визначати національні режими, які дозволять підтримувати економічні пріоритети вітчизняних товаровиробників.

З метою визначення значущості певних груп режимів та вдосконалення механізму їх реалізації доцільно вдосконалити існуючу систему класифікації та здійснювати її за такими групами: режими, які впливають на сальдо торговельного балансу; глобалізаційні; режими, використання яких обумовлено необхідністю розвитку національної економіки. Дана класифікація дозволить виділити такі напрями формування та використання регуляторних режимів у межах митної політики, а саме врегулювання торговельного балансу, приведення вітчизняного законодавства до міжнародних норм, захист вітчизняних товаровиробників та дотримання національних інтересів.

Так, до режимів, які впливають на сальдо торговельного балансу, слід віднести імпорт та експорт. При цьому доцільно створити певний механізм їх реалізації, який би дозволив створити позитивне сальдо торговельного балансу та включав би заходи щодо стимулювання експорту, а при необхідності – сповільнював імпорт.

Глобалізаційні режими включають основні режими, які регламентовані Митним кодексом ЄС у розділі спеціальних. До них доцільно включити: транзит; зберігання; тимчасове ввезення; переробку; вільні зони; реекспорт, реімпорт.

До режимів, використання яких обумовлено необхідністю розвитку національної економіки, можна віднести ті режими, у яких країна має потребу для захисту своїх економічних інтересів. У дану групу можуть бути включені такі режими, як безмитна торгівля, переміщення припасів, спеціальні митні режими, магазин безмитної торгівлі, знищення та руйнування, відмова на користь держави. Даний перелік може бути доповнений та розширений у разі виникнення необхідності.

Обраний декларантом митний режим безпосередньо визначає здійснювані в подальшому з товарами процедури митного контролю та оформлення, порядок та особливості застосування заходів економічної політики зовнішньоекономічної діяльності (заходи митно-тарифного та нетарифного регулювання), перелік документів, які необхідні для проведення митного оформлення товарів, порядок заповнення вантажної декларації, інші заходи, кінцевою метою яких є проведення митного контролю та митного оформлення товарів.

До особливостей застосування митних режимів, які, у свою чергу, впливають на проведення митних процедур митного контролю та оформлення товарів при їх переміщенні через митний кордон України, відносяться: місце заяви митного режиму; необхідність заповнення вантажної митної декларації; застосування заходів митно-тарифного та нетарифного регулювання; часові межі перебування під митним режимом; можливість застосування конкретних митних режимів до окремих товарів; необхідність обов'язкового розміщення товарів під конкретний режим; необхідність отримання окремого дозволу митного органу на застосування митного режиму.

Місце заяви митного режиму безпосередньо пов'язано з місцем митного оформлення та має важливе значення в регулюванні діяльності суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності. Митне оформлення товарів не може бути здійснено без їх заяви, де визначається той чи інший митний режим, хоча товар вже може знаходитися під митним контролем [8]. Основою для митного оформлення є вантажна митна декларація, надання якої покладено на декларанта. У статті 71 Митного кодексу України місце митного оформлення товарів, які переміщуються, визначається окремо для резидентів та нерезидентів. Резидент оформляє товари в режимах експорту та імпорту в зоні діяльності митного органу, у якому розташований резидент, або в іншому митному органі за письмовим узгодженням. У режимі транзит товари оформлюються в місці ввезення товарів на митну територію України. Для нерезидентів у режимі імпорту товари оформлюються в зоні діяльності митного органу, у якому розташований одержувач товарів. У режимі експорту товар оформлюється в зоні діяльності митного органу, у якому знаходяться товари, які будуть експортуватися. У режимі транзит товари оформлюються за місцем ввезення товарів на митну територію України.

Особливості здійснення зовнішньоекономічних операцій, які пов'язані з переміщенням товарів через митний кордон України, не завжди дозволяють здійснити митне оформлення за місцем державної реєстрації підприємства. Тому у суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності виникає необхідність проведення митного оформлення товарів в інших митних органах. Основними причинами виникнення такої ситуації є: наявність у суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності виробничих потужностей, територіально розташованих у

зонах діяльності інших митних органів; розташування постачальників чи споживачів товарів (продуктів) у зонах діяльності інших митних органів; специфіка видів транспорту, яким переміщуються товари.

У результаті цього митне оформлення товарів на митниці за місцем розташування підприємства є економічно недоцільним через додаткові транспортні витрати. Для урегулювання питань митного оформлення товарів поза межами розташування суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності в митному законодавстві передбачено таке оформлення на підставі листів-узгоджень поміж митними органами. Однак на практиці важко здійснити таке узгодження. Основною причиною цього є розподіл поміж митними органами планових показників перерахувань до Держбюджету України податків та зборів. Вирішення даного питання може бути здійснено шляхом надання можливості митним органам здійснювати митне оформлення товарів в одному митному органі, але зі сплатою податків та зборів на рахунок іншого митного органу.

Декларування товарів, які переміщуються суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності, здійснюється з використанням **вантажної митної декларації**. Порядок заповнення граф вантажної митної декларації згідно з конкретними митними режимами затверджений наказом Держмитслужби від 30.06.1998 р. № 380. Наказом затверджений порядок заповнення граф та розділів вантажної митної декларації, які мають бути заповнені декларантом, конкретизовано особливості заповнення граф залежності від митного режиму, під який розміщуються товари. В інструкції передбачено певні відмінності у заповненні граф вантажної митної декларації залежно від особливостей поставок.

Від обраного режиму залежить **митно-тарифний вплив**. Заходи митно-тарифного регулювання встановлюються низкою міжнародних договорів, угод, конвенцій, у яких визначаються певні принципи, правила, а також національним законодавством країн. Характер, завдання та перелік заходів митно-тарифного регулювання пов'язані з економічним станом країни, із внутрішніми та зовнішніми умовами її розвитку. Від вибору митного режиму залежить податкове навантаження та ступінь нетарифного впливу (табл. 5). Для деяких режимів взагалі не використовуються заходи митно-тарифного регулювання. До цих режимів відносяться митний склад, експорт, транзит, реімпорт при певних умовах, спеціальна митна зона, магазин безмитної торгівлі.

Таблиця 5

Залежність обраного режиму від заходів тарифного та нетарифного регулювання

Режим 1	Митно-тарифне регулювання 2	Нетарифне регулювання 3
Імпорт	Митно-тарифне регулювання формується та використовується на підставі міжнародних домовленостей за критерієм стимулів та обмежень, ключовими елементами для визначення митно-тарифного навантаження є код товарів, країна походження, митна вартість	Використовується у відкритій формі, якщо це відповідає міжнародним домовленостям, та у скритій з метою захисту вітчизняного ринку
Реімпорт	Мито при підтвердженні країни походження Україною не утримується, податок на додану вартість, акцизний збір утримуються	Використовується згідно з міжнародними домовленостями
Експорт	Мито утримується з певної групи товарів (металобрухт, насіння соняшникове та деякі види олійних культур, жива худоба тощо), податок на додану вартість та акцизний збір не утримуються	Використовується згідно з міжнародними домовленостями та у скритій формі з метою захисту вітчизняного ринку від вивозу сировини
Реекспорт	Мито утримується, акциз та податок на додану вартість не утримуються. Відповідно до міжнародних домовленостей мито може іноді не сплачуватися	Не використовується (крім установлених випадків)

1	2	3
Транзит	Митні податки за підсумками використання даного режиму не утримуються, але існує застава у розмірі податків	Не застосовується
Тимчасове ввезення (вивезення)	Встановлено повне звільнення від сплати мита, акцизу, податку на додану вартість для товарів, які можуть бути розміщені в даний режим, але існує застава як гарантія	Не використовується, крім певних термінових обмежень для деяких видів зовнішньоекономічних операцій, контролю Державної служби експортного контролю, фітосанітарного, ветеринарного та інших видів контролю
Митний склад	Не використовується	Не використовується, але існують певні заборони щодо використання даного режиму
Спеціальна митна зона	Даний режим на території України не використовується. При використанні даного режиму мито не утримується	Не використовується, але існують певні заборони щодо використання даного режиму
Магазин безмитної торгівлі	Мито, податок на додану вартість, акциз не утримуються	Не використовується, але існують певні заборони щодо використання даного режиму (санітарно-епідеміологічний, ветеринарний, фітосанітарний, радіологічний, екологічний та інші види контролю)
Переробка на митній території України	Митно-тарифне регулювання не передбачено, але передбачена видача контрагентом векселя як гарантія вивозу продукції	Не використовується
Переробка за межами митної території України	Не застосовується	Не застосовується
Знищення чи руйнування	Не використовується	Не використовується, але існують певні заборони щодо використання даного режиму
Відмова на користь держави	Не використовується	Не використовується, але існують певні заборони щодо використання даного режиму

До одних і тих же товарів можуть послідовно застосовуватися декілька **митних режимів** залежно від умов, які обрали контрагенти зовнішньоекономічної операції. У статті 186 Митного кодексу України встановлюється, що зміна митного режиму можлива за умов виконання усіх процедур, які передбачені певним режимом, дотримання вимог законодавства відносно застосування заходів митно-тарифного та нетарифного регулювання, а також надання митному органу для здійснення митного контролю та оформлення товарів документів, які підтверджують заяву режиму.

Зміна митного режиму може відбуватися внаслідок певних змін у стані справ декларанта. Так, товари, які оформлюються в режим митний склад, у подальшому переходять у режим імпорту чи відмови на користь держави, знищення та руйнування залежно від обставин, які склалися у контрагента.

Слід також зазначити, що може виникнути необхідність застосування декількох митних режимів до партії товарів, що залежить від виду зовнішньоекономічних операцій та товарів, які переміщуються через митний кордон України. Яскравим прикладом одночасного застосування декількох митних режимів до партії товарів є випадок імпорту товарів, які поступають разом із тарою, яка повертається. Якщо зовнішньоекономічний договір (контракт)

передбачає повернення такої тари та ця тара не класифікується разом із товарами та її вартість не включена до вартості товарів, які є об'єктом купівлі-продажу, то для оформлення партії товарів використовуються дві вантажні митні декларації: одна – для оформлення імпорту товарів, друга – для тимчасового ввезення тари, яка буде обов'язково повернена. Дані дії повністю відповідають процедурі заповнення вантажної митної декларації на партію товарів за умови, що до цієї партії застосовується один і той же митний режим.

Однією з характерних рис регуляторного режиму є його часові рамки. Це особливо стосується товарів, які після митного оформлення продовжують знаходитися під митним контролем. Так, термін зберігання товарів, які ввозяться з-за меж митної території України, на митному ліцензійному складі не може перевищувати трьох років з дати їх розміщення під цей митний режим, термін зберігання підакцизних товарів не більше трьох місяців з дати розміщення їх під даний митний режим. Такі обмеження існують і при застосуванні митних режимів переробки на митній території України, переробки за межами митної території України, магазині безмитної торгівлі [8].

Слід зазначити ще одну особливість використання митних режимів – це неможливість застосування певного режиму до деяких груп товарів. Так, під митний режим митний склад не можуть бути розміщені такі товари: товари, які заборонені до ввезення в Україну, вивозу із країни та транзиту; товари, термін зберігання або використання яких завершився; транзитні підакцизні товари; товари, які поступають в Україну як гуманітарна допомога; живі тварини; електроенергія та газ; товари, які поступають на адресу приватних осіб; спирт та алкогольні напої; давальницька сировина, яка закуплена на митній території України; тютюнові вироби за кодом 2402 10 00 00, 2402 20 10 00, 2402 20 90, 2403 10 90 00, 2403 99 10 00 відповідно УКТЗЕД. Отже, при виборі митного режиму контрагенту слід урахувати заборони держави й обмежувальні дії, які покликані захищати економічну безпеку держави.

При обранні режиму слід також урахувати, що законодавство України передбачає **випадки обов'язкового обрання конкретного режиму**. Так, сировина, яка ввозиться для переробки, повинна бути розміщена під митний режим переробки на митній території України, що і є підставою для здійснення операцій, які пов'язані з переробкою такої сировини. Застосування митного режиму переробки за межами митної території України до давальницької сировини замовника, який вивозить її з України для переробки в готовий виріб, є також обов'язковою умовою.

У механізмі реалізації митних режимів передбачається **необхідність отримання окремих дозволів митних органів** для реалізації таких режимів, як: тимчасове ввезення (вивезення); переробка на митній території України; переробка за межами митної території України; знищення та руйнування; відмова на користь держави.

Основною причиною виникнення необхідності надання таких дозволів є складність міжнародної практики застосування митних режимів, яка враховує складність та специфіку проведення окремих операцій. Видачі дозволів митним органом передують проведення ним попереднього аналізу існуючих у контрагента документів, для того щоб оцінити їх комплектність, а також можливість розміщення товарів під конкретний митний режим. У випадку довідачі митним органом дозволу на розміщення товарів під митний режим відмови на користь держави основним мотивом може бути економічна доцільність подальшої реалізації митним органом товарів, від яких відмовився власник. Разом із тим відмова митного органу щодо використання того чи іншого митного режиму не буде обґрунтованою, якщо підприємець-заявник виконав усі вимоги, які встановлені законодавчими та нормативно-правовими актами України.

Отже, митні регуляторні режими є інструментом реалізації регуляторної митної політики держави. Для вдосконалення механізму реалізації митних режимів доцільно їх класифікувати залежно від їх ролі в зовнішньоекономічній діяльності на режими, які впливають на сальдо торговельного балансу, глобалізаційні, режими, використання яких обумовлено необхідністю розвитку національної економіки. При цьому останні включають ті режими, які необхідні для економічного розвитку певної країни. Вони використовуються для захисту вітчизняного товаровиробника та розвитку необхідних державі галузей економіки, секторів бізнесу, захисту певних верств населення.

У теорії та на практиці може бути знайдений баланс інтересів підприємців і держави та сформована раціонально обгрунтована модель регуляторного режиму, при якій підприємець отримує очікувану вигоду, а держава має найвищі податкові надходження. При збільшенні податкового пресу підприємець знаходить шляхи приховання доходів, банкрутує чи шукає нові сфери застосування своїх зусиль. У збалансованій моделі інтереси підприємця та держави знаходяться в оптимальному співвідношенні. Митний режим поєднує в собі як заборони та обмеження, так і стимули розвитку зовнішньоекономічної діяльності. При цьому на даному етапі в регуляторній митній політиці більше уваги присвячено заборонам, що й сповільнює пошук балансу інтересів держави та підприємця.

Україна при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності знаходиться під впливом двох об'єднань країн – Європейського Союзу та Митного союзу РБК. Дане сусідство та вплив об'єднань необхідно враховувати при вдосконаленні існуючих та розробці нових митних режимів з метою активізації економіки України. Тому механізм реалізації митних режимів доцільно адаптувати до існуючого сусідства з метою отримання певних переваг на міжнародній арені.

Література

1. Підсумки роботи Держмитслужби за 2009 рік [Текст] – Київ: ДМСУ, 2010. – 120 с.
2. Мартинюк В.П. Митна система та економічна безпека держави: теорія і методологія: моногр. [Текст] / В. П. Мартинюк. – Тернопіль: Астон, 2010. – 256 с.
3. Пашко П.В. Митна безпека (теорія, методологія та практичні рекомендації): моногр. [Текст] / В. П. Пашко. – Одеса: АТ «ПЛАСКЕ», 2009. – 628 с.
4. Коляда С. П. Економічна складова діяльності митних органів у системі забезпечення державних пріоритетів України: моногр. [Текст] / С. Коляда. – Дніпропетровськ: АМСУ, 2007. – 238 с.
5. Карамбович І.М. Митна система та її роль в регулюванні зовнішньої торгівлі України: моногр. [Текст] / І. М. Карамбович. – Дніпропетровськ: АМСУ, 2009. – 281 с.
6. Мостовий А.С. Зміни в митному праві Європейського Союзу [Текст] / А. С. Мостовий // Митна справа. – 2006. – № 5 (47). – С. 33-38
7. Іщук І.О. Митні ініціативи в глобальному просторі: моногр. [Текст] / І. О. Іщук. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2007. – 304 с.
8. Науменко В.П. Применение таможенных режимов в Украине: теория, практика, рекомендации: практ. пособие [Текст] / В. П. Науменко. – К.: Знання, 2005. – 430 с.
9. Митний кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://customs.gov.ua>.
10. Бахрах Д.Н. Административное право: учебник [Текст] / Д.Н. Бахрах. – М.: Изд-во БЕК, 1993. – 301 с.
11. Россинский Б.В. Таможенные режимы по российскому законодательству. Обзор и определение [Текст] / Б.В. Россинский // Закон. – 2006. – № 6. – С. 5-12.
12. Шестакова М. О таможенных режимах [Текст] / М. Шестакова // Право и экономика. – 2006. – № 9. – С. 79-88.
13. Лукьяненко Е.В. Налоговое регулирование международной торговли товарами [Текст] / Е.В. Лукьяненко. – Донецк: ИЭП НАН Украины, 2008. – 112 с.
14. Яцушко А.Н. О понятии и классификации таможенных режимов [Текст] / А.Н. Яцушко // Экономические и правовые проблемы таможенной деятельности: Сб. науч. тр.: В 2-х ч. – Ч. 1. – М., 1999. – С. 210-212.
15. Council Regulation (EEC) no 2913/92 of 12 October 1992 establishing the Community Customs Code [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http:// eplato.eu/pl/infoctter/0029/0105/](http://eplato.eu/pl/infoctter/0029/0105/).
16. Регламент ЄС № 450/2008 Європейського парламенту та ради від 23 квітня 2008 року про встановлення Митного кодексу Співтовариства (Модернізованого Митного союзу) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eurodocs.sdla.ov.ua/DocumepantViewLast/tabid/30/ctl/Edit/mid/31/ID/10004098/Lang/Default.aspx>.
17. Хлипов С.В. Таможенное право: учебник [Текст] / С.В. Хлипов. – М.: Зерцало-М, 2006. – 440 с.

18. Перепьолкін С.М. Міжнародне співробітництво України та Європейського Союзу в галузі митної справи [Текст] / С. М. Перепьолкін // Митна справа. – 2006. – № 6 (48). – С. 23-26.

19. Таможенный кодекс таможенного союза [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.tamognia.ru/doc_base/ocuent.php?ID=1455037&gclid=CKm3teq7p6ECFQsFZgodKgo2lg.

20. Митний союз (МС) стає класичним прикладом того, як політичні амбіції Росії входять у системне протиріччя з її власними економічними інтересами і реальним ступенем впливу на партнерів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.day.kiev.ua/290619?idsource=297309&minlang=ru>.

Надійшла до редакції 28.05.2009 р.